

Dag des Toorns, vreselijke dag

“En ik zag, en ziet, een vaal paard, en die daarop zat, zijn naam was de dood; en de hel volgde hem na. En hun werd macht gegeven om te doden tot het vierde deel der aarde, met zwaard, en met honger, en met den dood, en door de wilde beesten der aarde.”

Op een dag vroeg iemand aan Paus Johannes XXIII (de 23e dus): “Uw Heiligheid, gelooft U dat de hel bestaat?” ‘O, zeker!’ antwoordde de paus, ‘Er zit alleen niemand in...’

Een goed antwoord en het leidde ook een nieuw tijd in: het oude afschrikwekkende idee van een hel met vlammen en duivels was losgelaten; hè hè, gelukkig maar. Intussen waren de gelovigen daar wel eeuwenlang bang mee gemaakt! En heel gek: ze werden er helemaal geen betere mensen van: er waren toen net zoveel dieven, moordenaars etc. als nu.

Als mensen vroeger begraven werden was dat altijd met een dodenmis, een zgn requiem mis. ‘Requiem’ betekent letterlijk rust: er werd gebeden voor de eeuwige rust van de overledene. Bij zo’n mis hoorde gregoriaanse muziek en een vast onderdeel van de mis was het ‘Dies irae.’

Het Dies irae (dat ‘dag des Toorns’ betekent, dag van de Woede dus) is in de middeleeuwen geschreven door Thomas van Celano. Het is een heel griezelig stuk muziek en de tekst is ook heel eng! Let maar eens op:

*Dag des Toorns, o die dag
zal de wereld in de as vergaan
zoals voorzien door David en de Sibylle.
Welk een angst zal er zijn
wanneer de rechter zal komen
om alles streng te oordelen
De bazuin, een zonderling geschal verspreidend
over de graven van alle landstreken,
zal allen vóór de troon ontbieden.*

*Dood en leven zullen verstommen,
wanneer de schepping zal herrijzen
om zijn rechter rekenschap te geven.*

Zware kost, vooral als je zelf denkt dat je zelf misschien wel in de hel komt, omdat je een rolletje drop hebt gepikt bijvoorbeeld.

En begrafenissen zijn sowieso al droevig; dan kun je dit er eigenlijk niet bij hebben. Daarom is het Dies irae afgeschaft als vast onderdeel van de uitvaartmis. De beelden die in de tekst gebruikt worden komen uit het bijbelboek 'Apocalyps' oftewel 'Openbaringen.'

Dit is een heel moeilijk boek, niet echt te begrijpen. Er bestaan veel verschillende uitleggingen voor het boek. In ieder geval gaat het over de Dag des Oordeels. Vroeger geloofden alle christenen daar in (nu niet meer) God zou dan komen en over iedereen rechtspreken, de doden en de levenden. De goeien mogen naar de hemel, de slechten moeten naar de hel.

Het Dies irae is een prachtig stuk en het zou jammer zijn als niemand het meer zou zingen. Heel veel componisten hebben requiems gecomponeerd in de stijl van hun eigen tijd. Mozarts Requiem, dat hij op zijn sterfbed gecomponeerd heeft, is één van de mooiste stukken die er bestaat, met een geweldig Dies irae! Verdi heeft een ontzettend beroemd requiem geschreven en Fauré en nog vele anderen....maar het is allemaal begonnen met de gregoriaanse muziek...

Er is nog een reden om toch eens zo'n vreemde oude tekst te lezen: je gaat de mensen van vroeger beter begrijpen. Tot slot: Het is heel jammer voor die mensen dat ze zo bang waren voor de hel, maar er is wel hele mooie muziek uit voortgekomen...

